

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin kabul edilmesinin 74. yıl dönümüne yalnızca birkaç hafta kaldı. İki dünya savaşı ve ikisi arasında hayata geçen Avrupa'nın sınırlarını aşmış insanlığa tehdit haline gelen faşizm(ler) sonrasında, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarihinde gerçekleştirilen 183. oturumunda, 217 sayılı karar olarak kabul edilen Beyanname'nin hâlâ "eskimemiş" gerekçesine, aşağıda paylaştığımız önsözünde yer verildi.

"İnsanlık ailesinin bütün üyelerinde bulunan haysiyetin ve bunların eşit ve devir kabul etmez haklarının tanınması hususunun, hürriyetin, adaletin ve dünya barışının temeli olmasına, İnsan haklarının tanınmaması ve hor görülmesinin insanlık vicdanını isyana sevk eden vahşiliklere sebep olmuş bulunmasına, dehşetten ve yoksulluktan kurtulmuş insanların, içinde söz ve inanma hürriyetlerine sahip olacakları bir dünyanın kurulması en yüksek amaçları olarak ilan edilmiş bulunmasına, İnsanın zulüm ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmaya mecbur kalmaması için insan haklarının bir hukuk rejimi ile korunmasının esaslı bir zaruret olmasına, Uluslararası dostça ilişkiler geliştirilmesini teşvik etmenin esaslı bir zaruret olmasına, Birleşmiş Milletler halklarının, Antlaşmada, insanın ana haklarına, insan şahsının haysiyet ve değerine, erkek ve kadınların eşitliğine olan imanlarını bir kere daha ilan etmiş olmalarına ve sosyal ilerlemeyi kolaylaştırmaya, daha geniş bir hürriyet içerisinde daha iyi hayat şartları kurmaya karar verdiklerini beyan etmiş bulunmalarına, Üye devletlerin, Birleşmiş Milletler Teşkilatı ile işbirliği ederek insan haklarına ve ana hürriyetlerine bütün dünyada gerçekten saygı gösterilmesinin teminini taahhüt etmiş olmalarına,

Bu haklar ve hürriyetlerin herkesçe aynı şekilde anlaşılmasının yukarıdaki taahhüdün yerine getirilmesi için son derece önemli bulunmasına göre, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, İnsanlık topluluğunun bütün fertleriyle uzuvlarının bu beyannameyi daima gözönünde tutarak öğretim ve eğitim yoluyla bu haklar ve hürriyetlere saygıyı geliştirmeye, gittikçe artan milli ve milletlerarası tedbirlerle gerekse bizzat üye devletler ahalisi gerekse bu devletlerin idaresi altındaki ülkeler ahalisi arasında bu hakların dünyaca fiilen tanınmasını ve tatbik edilmesini sağlamağa gayret etmeleri için işbu İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini ilan eder."

Beyanname, Türkiye'de Bakanlar Kurulu kararıyla, Resmî Gazete'nin 27 Mayıs 1949 tarihli 7217. sayısında bu önsöz dâhil olmak üzere, eğitim kurumlarında okutulması ve yorumlanması, radyo ve gazetelerde olumlayan yayınlar yapılması için yukarıdaki tercümesiyle yayımlandı. Dünyayı ve Türkiye'yi yönetenler o dönemde toplumsal rızanın sağlanabilmesi adına gereksinim duydukları, dünya tarihine de insanlık adına bir kazanım olarak geçen Beyanname'nin günümüzde ne yazık ki sadece adı kaldı. Uzun bir süredir dünyanın hemen hemen her yerinde, iktidarlar tarafından "rafa kaldırıldığına" tanıklık ediyoruz.

Herhangi bir sürprizle karşı karşıya değiliz. Biliyoruz ki kapitalizm, canlı bir organizma gibidir. Bu nedenle gereksinimleri dönemsel farklılık gösterir ve bunların karşılanabilmesi için her seferinde yeniden düzenlenmeye çalışılır. Elli- li, atmışlı yıllarda, özellikle kuzey yarımkürede, refah artışıyla yaratılan toplumsal rıza, 21. yüzyıla birlikte, refah artışının toplumda yalnızca burjuvazi ve ona yakın katmanlar için sınırlı kalması nedeniyle, uzun bir süredir baskı ve şiddetin farklı ton ve biçimleriyle sağlanabilir oldu. Özetle, hak kavramının içeriği de kapitalizmin

gereksinimine ve sınıf mücadelesinin düzeyine paralel olarak değiştirildi daha da değiştirilmek- budanmak isteniyor.

İktidar tarafından TTB MK Başkanı ve adli tıp uzmanı Şebnem Korur Fincancı'ya 19 Ekim 2022 tarihinden itibaren yaşatılanları, TTB baş- ta olmak üzere meslek örgütlerinin özerkliğine yönelik saldırıları da bu kapsamda ele almak, karşı müca- deleyi de bu bağlamda örgütleye- bilmek gerekiyor. Beyanname'nin kendisiyle birlikte 19. maddesinde "Her ferdin fikir ve fikirlerini açık- lamak hürriyetine hakkı vardır. Bu hak, fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları mevzu bahis olmaksızın malumat ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek veya yaymak hakkını içerir." olarak yer verilen düşünce ve ifade özgürlüğü de uzun bir sü- redir Türkiye'de geçerli değil. Hatta yasaklandığını bile söyleyebiliriz. Öyle ki iktidarın beğenmediği her bir "ifade", suç olarak ilan edilip, ilgili "memurları" tarafından gere- ğinin yapılması sağlanıyor. İfade- nin sahibi kişiler, gözaltına alınıyor, tutuklanıyor, linç edilmek isteni- yor. Kurumlar ise tehdit ediliyor, itibarsızlaştırılmaya çalışılıyor.

Kuruluşundan bu yana sahip oldu- ğu tarihsel birikimi ve deneyimiyle TTB, hiçbir dönemde iktidarın da herhangi bir siyasi yapının da arka bahçesi ve sözcüsü olmadı. Aksi- ne her dönemde halkın sağlık ve yaşam hakkı, hekimlerin mesleki özerklik ile mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim, ekonomik ve sos- yal alanlardaki özlük hakları için mücadele etti. Muhalif çizgisiyle yürüttüğü çalışmalarla önemli ka- zanımların hayata geçirilmesini sağladı. Bugün de iktidarın saldı- rılarına gereken yanıt verilecektir. Bu süreçteki en önemli katkıyı da AKP-MHP iktidarının tuzaklarına düşüp, peşine takılmasına ihtimal vermediğimiz hekim kitlesi su- nacaktır. Önceki mücadelelerde olduğu gibi...

COVID-19 pandemisinin ilk günlerinden itibaren, toplumsal önlemleri zamanında ve gereken içerikte almaması, gerekli ve yeterli bilgiyi kamuoyuyla paylaşmaması, zaman zaman sunduğu verilerin gerçek dışı olduğunun açığa çıkması, hastaların tedavisi amacıyla bilimsel bilgiye dayalı olarak herhangi bir olumlu etkisi kanıtlanamamış ilacın tüm yatan hastalara kullanılması gibi uygulamalar Sağlık Bakanlığı (SB) üzerinden iktidarın güvenilmezliğini ortaya koymuştu. Toplum, SB yerine başta TTB olmak üzere, ilgili uzmanlık derneklerinin açıklamalarını geçerli ve güvenilir kabul edip, önerilerini dikkate aldı. Söz konusu önerileri çoğu zaman SB de hayata geçirmek zorunda kaldı. Bu durumun zaten muhalif ve mücadeleci tutumuyla bilinen TTB'nin iktidarın hedef tahtası haline getirilmesine vesile oldu.

SB, Mayıs 2022 sonundan itibaren PCR testi uygulama ve sonuçlarıyla ilgili herhangi bir bilgiyi kamuoyuyla paylaşmıyor. Daha önce toplumsal önlemlere son verilmişken, bu tarihten itibaren hastaneler dışında maske kullanımı zorunluluğu da kaldırıldı. Toplu taşıma araçlarında da kapalı ve kalabalık ortamlarda da maske kullanan nerdeyse kalmadı. O tarihten itibaren, yeni tanı konan hastalar ile COVID-19 nedeniyle hayatını kaybedenlerin sayısı her gün için değil, haftalık olarak yayımlanmaya başladı. Ancak, en son 26 Eylül-2 Ekim 2022 haftası için yapılan paylaşım sonrasında da konuyla ilgili hiçbir açıklama yapılmadı.

Oysa SB'nin verilerine göre, Mayıs ayı sonundan 2 Ekim 2022 tarihine kadarki dört aylık süre içinde 1 milyon 848 bin 774 kişiye COVID-19 tanısı konmuş, bu hastalardan 2 bin 246'sı hayatını kaybetmiş. Bir yıl önce, 2021 yılının aynı zaman dilimi içinde ise 1 milyon 968 bin 5 kişiye hasta tanısı konurken, 16 bin 737 kişi hayatını kaybetmiş. Önceki yıla göre, ölümlerde görülen azalma hastalanmada henüz yaşanmıyor. Bu durum, hastalığı geçirenlerin sayısının zaman içinde

artmaya devam ediyor oluşu ve aşı olanların sayısındaki artışlarla sağlanan bağışıklığın, hastaların acil servise başvuru ve hastaneye yatış gereksinimini azalttığını gösteren araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösteriyor.

Bununla birlikte, pandemi devam ediyor ve Türkiye bundan azade değil! Resmi verilere göre, Ekim ayının son haftasında dünya genelinde her gün ortalama 359 bin 320 kişiye PCR testi ile doğrulanarak COVID-19 tanısı kondu ve 1.500 kişi de doğrudan COVID-19 nedeniyle hayatını kaybetti. Ancak SB, dolayısıyla iktidar bunun tersine bir tutum sergiliyor. Şubat 2022 sonundan Kasım ayı başına kadar yalnızca 287 bin 338 kişiye ikinci doz aşısı yapılırken, 865 bin 485 kişiye de hatırlatma dozu (rapel) uygulanmış. Bunun anlamı aşılama faaliyetlerinin bizzat SB tarafından neredeyse askıya alınmış olduğudur. SB, pandemi bitmiş, Türkiye'de salgın kontrol altına alınmış gibi davranıyor. Oysa, DSÖ başta olmak üzere, tüm uzman kuruluşlar ve bilim insanlarının açıklamaları Türkiye'deki uygulamaların bilim dışı olduğunu ortaya koyuyor. İktidar yurttaşlarının önlenebilir bir hastalığa yakalanmasına ve ölümüne maalesef göz yumuyor.

Benzer bir tutum, Ekim ayının son günlerinde Bitlis'te ortaya çıkan kuduz şüpheli ısırıklara karşı gerekli önlemlerin alınmaması, henüz okul ve oyun çağındaki 10 yaşındaki bir çocuğumuzun kuduz tanısı nedeniyle yoğun bakımda uyutulmakta olmasına da neden oldu. Oysa kuduz yüzde 99'un üzerinde öldürücülüğe sahip olmasına karşın, önlenebilir bir hastalık. Ancak hem SB'nin tutumu hem de bu iktidar döneminde kurulmuş olan sağlık sistemi, geri dönüşü olmayan böyleleri acı sonuçların önlenmesine engel oluşturuyor.

Gelecek sayımızda ayrıntılı olarak değerlendirmeyi planladığımız 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi, Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanıp, 17 Ekim 2022'de TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Teklif, Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, toplumun bilgilene

hakki hiçe sayılarak, kapalı kapılar arkasında, görüşülmeye başlandı. Giderler toplamı 4 trilyon 469 milyar 570 milyon TL olan 2023 yılı bütçesinin gelirleri 220 milyar 904 milyon TL daha az. Cumhurbaşkanlığı beşincisinde de denk bütçe hazırlayamamış. Bütçe gelirlerinin yaklaşık yüzde 87'sinin vergilerden sağlanması planlanan teklife göre, vergi gelirlerinin de yalnızca yüzde 17'si şirketlerden, bankalardan, patronlardan geriye kalan yaklaşık yüzde 83'ü de işçi, memur, köylü, çiftçi ve küçük esnaftan toplanacak vergilerle sağlanacak. 1990'lı yılların sonunda yüzde 40'lar civarındaki kurumlar vergisini 2022 yılı için yüzde 22'ye düşüren iktidar, taraf olduğunu ve kimin tarafı olduğunu açıkça ilân ediyor. Bunca yoksulluğa, hastalığa, işsizliğe, eşitsizliklere karşın, patronlardan, şirketlerden yana taraftar. Çalışanların maaş ve sosyal güvenlik prim giderleri ile şehir hastanelerinin patronlarına yapılacak kira ve hizmet alım bedeli ödemelerinden sonra yaklaşık 87 milyar TL kalan ve kişi başına (mülteciler, göçmenler hariç) ancak 54 dolar düşecek olan SB bütçesi ise başka bir göstergesi. SB, sağlık emekçilerine grip aşısının parasız olarak uygulanması konusunda herhangi bir adım atmadı. SGK de 65 yaş ve üzeri ile bazı kronik hastalığı olanlar dışındaki sigortalılara grip aşısı sağlamıyor. Bir doz aşı ise yaklaşık 14 dolara satılıyor. SB bütçesiyle topluma nasıl bir sağlık hizmeti sunulması hedeflenmiş olduğunu bu karşılaştırma bile ortaya koyabiliyor. Bu yılın son sayısında sevgili Aslı Davas, Halis Yerlikaya arkadaşlarımızla birlikte hazırladığımız "Hapishanelerde Sağlık ve Sağlık Hizmeti" başlıklı dosyanın birinci bölümünü paylaşıyoruz. Dosya kapsamında ilk defa ele aldığımız bu konuda öncelikli amacımız, hapishanelerde sağlık alanında yaşananları ortaya koyup, sorunların çözümü için adım atılmasına katkıda bulunabilmek.

Bitmekte olan yılın yaşadıklarımızın en kötüsü olarak kalması ve 2023'ü hepimizin sağlıklı, özgür, barış ve refah içinde, mutlu olacağı bir yıl yapabilmek dileğiyle...